

**UCHWAŁA NR XXIV/235/2017
RADY GMINY NOWY TARG**

z dnia 18 maja 2017 r.

w sprawie przyjęcia Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 1 i 5 oraz art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 446 z późn. zm.) **Rada Gminy Nowy Targ uchwala**, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

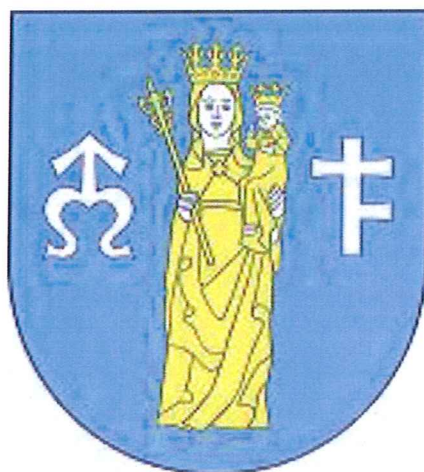
Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Nowy Targ.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Gminy

mgr Wiesław Parzygnat

**PROGRAM USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW
ZAWIERAJACYCH AZBEST Z TERENU
GMINY NOWY TARG DO ROKU 2032**

NOWY TARG, KWIECIEŃ 2017

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.....	3
2. Informacje o azbestie i jego szkodliwości dla zdrowia ludzkiego.....	4
2.1 Występowanie azbestu, materiały zawierające azbest.....	4
2.2 Zdrowotne skutki obecności azbestu w środowisku człowieka.....	7
3. Analiza otoczenia społeczno-gospodarczego projektu oraz charakterystyka regionu i Gminy Nowy Targ.....	9
3.1 Otoczenie regionalne.....	9
3.2 Charakterystyka Gminy Nowy Targ.....	10
3.2.1. Położenie.....	10
3.2.2. Ukształtowanie terenu.....	12
3.2.3. Warunki klimatyczne.....	12
3.2.4. Zasoby naturalne.....	13
3.2.5. Użytkowanie terenu.....	14
3.2.6. Gleby i lasy.....	15
4. Cele i zadania Programu.....	16
5. Regulacje prawne.....	17
6. Metodyka określenia ilości azbestu oraz wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Nowy Targ.....	22
7. Informacja o ilości i rozmieszczeniu wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Nowy Targ.....	23
8. Ocena stanu technicznego i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Nowy Targ (na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji.....	29
9. Określenie kosztów realizacji zadań inwestycyjnych związanych z wdrożeniem Programu.....	31
10. Źródło pozyskiwania środków finansowych na usuwanie azbestu.....	32
11. Harmonogram realizacji Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.....	33
Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.	

12. Informacja o wyrobach i odpadach zawierających azbest – Baza Azbestowa.....	34
13. Użytkowanie oraz unieszkodliwianie odpadów azbestowych – obowiązki właściciela oraz firmy wywozowej, wykaz firm i składowisk odpadów.....	34
14. Czynniki mające wpływ na proces demontażu utylizacji wyrobów azbestowych z terenu Gminy Nowy Targ.....	37
15. System pomocy mieszkańcom w utylizacji azbestu.....	37
16. Potrzeba edukacji ekologicznej.....	39
17. Załączniki.....	40

1. Wprowadzenie.

W dniu 19 czerwca 1997r. w wyniku przyjęcia przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Rezolucji w sprawie programu wycofywania azbestu z gospodarki (M.P. Nr 38, poz. 373), powstał „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, przyjęty przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 maja 2002 roku.

Zakłada on oczyszczenie do 2032 roku terytorium Polski z azbestu i usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest.

Program ten nakłada na gminy między innymi przygotowywanie wykazów obiektów zawierających azbest oraz rejonów występującego narażenia na ekspozycje azbestu, przygotowywanie rocznych sprawozdań finansowych z realizacji zadań „Programu.

Opracowany Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032 jest zgodny z opracowanym w 2010 r. przez Ministerstwo Gospodarki „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”, uchwalonym przez Radę Ministrów w dniu 15 marca 2010 r. uchwałą nr 39/2010, jest zgodny z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Małopolskiego przyjętym przez Sejmik Samorządowy Województwa Małopolskiego w dniu 25 sierpnia 2003 r. i aktualizowanym 24 września 2007 r.

Program został opracowany zgodnie z wymaganym zakresem. W opracowaniu tym przedstawiono:

- podstawę prawną opracowania,
- charakterystykę gminy,
- ilość i jakość produktów azbestowych na terenie gminy,
- harmonogram realizacji celów i zadań programu,
- identyfikację źródeł finansowania programu,

Program ma na celu doprowadzenie do stopniowej eliminacji wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Nowy Targ poprzez ich usunięcie i bezpieczne dla środowiska unieszkodliwienie. Zadaniem niniejszego opracowania jest także edukacja na temat szkodliwości azbestu oraz sposobów jego bezpiecznego usuwania i unieszkodliwiania.

Celem programu jest:

- spowodowanie oczyszczenia terenu gminy z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest,
- wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców spowodowanych azbestem,
- spowodowanie likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie, w określonym czasie do spełnienia nakazów ochrony środowiska,

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

2. Informacje o azbestie i jego szkodliwości dla zdrowia ludzkiego.

2.1 Występowanie azbestu, materiały zawierające azbest.

Azbest jest to włóknisty materiał nieorganiczny – uwodnionych krzemianów magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Azbest jest znany od kilku tysięcy lat, a szerokie zastosowanie uzyskał w ostatnich 100 latach. Używany był do produkcji ok. 3000 wyrobów przemysłowych, a przede wszystkim służył on do produkcji wyrobów budowlanych, szczególnie płyt dachowych, elewacyjnych oraz rur. W 1908 r. rozpoczęła się produkcja wyrobów azbestowo-cementowych na ziemiach polskich. W Polsce produkcja płyt azbestowo-cementowych szybko wzrastała po roku 1950. Jego największą zaletą jest odporność na wysokie temperatury. Po nagraniu do 350 °C odporność mechaniczna włókien azbestu spada zaledwie o 20 %. Dopiero temperatura ponad 700°C powoduje całkowite odparowanie wody i nieodwracalne zniszczenie materiału (włókna tracą elastyczność i zaczynają się kruszyć).

Trwałość płyt azbestowo-cementowych szacuje się na 30 lat, natomiast okres eksploatacji innych wyrobów jest z reguły krótszy. Korodujące wyroby zawierające azbest uwalniają pył azbestowy, który wnikając do organizmu wywołuje poważne choroby układu oddechowego.

Azbest był stosowany w budownictwie wszędzie tam, gdzie potrzebna była podwyższona odporność ogniowa i zabezpieczenia ogniochronne elementów narażonych na wysoką temperaturę, a także w tkaninach wygłuszających hałas. W energetyce azbest stosowano w elektrociepłowniach i elektrowniach (uszczelnieniach urządzeń poddanych wysokiej temperaturze, w zaworach, wymiennikach ciepła oraz w izolacjach tras ciepłowniczych). W transporcie azbest stosowano do termoizolacji i izolacji elektrycznych urządzeń grzewczych w elektrowozach, tramwajach, wagonach, metrze, w termoizolacji silników pojazdów mechanicznych, w uszczelkach pod głowicę, elementach kolektorów wydechowych oraz elementach ciernych – sprzęgłach i hamulcach. Przemysł chemiczny wykorzystywał azbest w hutach szkła oraz elektrolitycznej produkcji chloru. Podsumowując materiał ten chętnie wykorzystywany był (również w Polsce) z uwagi na swoje duże zalety fizykochemiczne takie jak: odporność na wysokie i niskie temperatury, działanie kwasów, elastyczność i dobre właściwości mechaniczne oraz małe przewodnictwo cieplne.

Wg danych zawartych w Krajowym Programie Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest Stosowanych na Terytorium Polski przyjętym przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w maju 2002 r. szacuje się, że na terenie naszego kraju znajduje się 15.466.000 Mg (ton) wyrobów zawierających azbest, w tym 14.866.000 Mg (ton) to płyty azbestowo-cementowe (1.351.500 tys. m²).

W budownictwie azbest stosowano w takich wyrobach budowlanych jak: eternit, czyli płyty faliste azbestowo-cementowe, płyty prasowane – płaskie, płyty KARO – dachowe pokrycia lub elewacje, rury azbestowo-cementowe wodociągowe i kanalizacyjne, kształtki azbestowo-cementowe

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

oraz elementy wielkowymiarowe. W 1980r. z płyt azbestowo- cementowych wykonanych było ok. 45 % pokryć dachowych i fasadowych. Znaczącą pozycję w bilansie wyrobów azbestowych stanowią znajdujące się w ziemi i budynkach rury azbestowo-cementowe. Szacuje się, że jest ich ok. 600 tys. ton. Znaczna ilość wyrobów azbestowych stosowana jest w hutnictwie i przemyśle ceramicznym. Jest to ok. 60 tys. ton. Masę będących w użyciu wyrobów małowymiarowych, takich jak uszczelki, kształtki, okładziny hamulcowe czy wyroby włókiennicze, ocenia się na 100 tys. ton.

Trzy minerały azbestowe najczęściej stosowane to:

- krokidolit, "azbest niebieski" należący do grupy amfiboli, najbardziej szkodliwy, rakotwórczy i mutagenny został najwcześniej w latach 80 wycofany z użytkowania,
- amosyt, "azbest brązowy", należący do grupy amfiboli, o szkodliwości pośredniej między krokidolitem i chryzotylem,
- chryzotyl "azbest biały" - przedstawiciel grupy serpentynu najczęściej z azbestów stosowany w produkcji wyrobów azbestowo - cementowych oraz popularnych wyrobów tkanych i przedz termoizolacyjnych.

Azbest posiada szczególne właściwości fizyczno-chemiczne, które sprawiły, że znalazł on zastosowanie w produkcji wielu elementów.

Do tych właściwości należą:

- odporność na wysoka temperaturę,
- odporność na chemikalia, kwasy, zasady, wodę morską,
- odporność na ścieranie,
- duża sprężystość i wytrzymałość mechaniczna,
- elastyczność,
- izolacja termiczna, elektryczna i akustyczna,
- słabe przewodnictwo ciepła.

Jedną z najważniejszych zalet azbestu, dzięki której znalazł on szerokie zastosowanie, jest duża odporność na działanie wysokich temperatur. Właściwości dźwiękochłonne i termoizolacyjne oraz odporność niektórych rodzajów azbestów na działanie zasad i kwasów, czyni ten surowiec o wielu zastosowaniach. Zawartość azbestu w tych wyrobach obejmuje praktycznie cały zakres stężeń, tj. w ilościach od 1 do 100 proc. wag.

Do najważniejszych wyrobów azbestowych należą:

- wyroby azbestowo-cementowe, które powstają z azbestu chryzotylowego i amfiboli, wśród, których można wyróżnić: rury ciśnieniowe, płyty dekarne, płyty okładzinowe i elewacyjne. Ich właściwości to: lekkość, wytrzymałość na działanie mechaniczne, odporność na gnienie i korozję, ogniotrwałość,
- wyroby uszczelniające, takie jak:

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

płyty azbestowo-kauczukowe – należą do najbardziej popularnych wyrobów uszczelniających. Charakteryzują się odpornością na wysoka temperaturę, elastycznością oraz dobrą wytrzymałością na ściskanie,

- szczeliwa plecione – używane są do uszczelnienia części pracujących w wysokich temperaturach oraz w środowiskach zawierających wodę, gazy obojętne i aktywne, kwasy, oleje, smary,
- wyroby cierne, do których należą: klocki hamulcowe, okładziny cierne – stosowane w różnego typu hamulcach,
- wyroby izolacyjne: włóknina, wata, przędza, sznury, tkaniny termoizolacyjne, taśmy. Wyroby izolacyjne stosowane są do izolacji urządzeń pracujących w wysokich temperaturach (np. w silnikach okrętowych), a także w kotłach parowych, zbiornikach, wymiennikach ciepła. Wyrabia się także z nich ubrania i tkaniny ognioodporne
- wyroby hydroizolacyjne, takie jak np.: kity uszczelniające, asfalty drogowe uszlachetnione, papa dachowa, lepiki asfaltowe,
- wyroby stosowane w przemyśle farmaceutycznym i piwowarskim, gdzie azbest pełni funkcje wypełniacza do lakierów i izolacji przewodów grzewczych.

Azbest stosowano w budownictwie tam, gdzie potrzebna była podwyższona odporność ogniowa i zabezpieczenie elementów narażonych na wysoką temperaturę oraz w materiałach tłumiących hałas, tj.:

- eternit, czyli płyty faliste azbestowo-cementowe o zawartości 10-13 % azbestu do pokryć dachowych,
- płyty KARO – dachowe pokrycia lub elewacje, płyty prasowane – płaskie o zbliżonej zawartości azbestu,
- rury azbestowo-cementowe wysokociśnieniowe (krokidolit) i kanalizacyjne, stosowane także jako przewody wentylacyjne i dymowo-spalinowe (zawartość azbestu ok. 22 %),
- wszelkiego rodzaju kształtki azbestowo-cementowe,
- elementy wielkowymiarowe, stosowane w budownictwie ogólnym i przemysłowym (płyty azbestowo-cementowe płaskie wykorzystywane w lekkich przegrodach ścian warstwowych i wbudowane w płyty warstwowe prefabrykowane

Azbest stosowano głównie do termoizolacji i izolacji elektrycznych urządzeń grzewczych w tramwajach, elektrowozach, wagonach, metrze (maty azbestowe w grzejnikach i tablicach rozdzielni elektrycznych), w termoizolacji silników pojazdów mechanicznych, w uszczelkach pod głowice, elementach kolektorów wydechowych oraz elementach ciernych – sprzęgłach i hamulcach. Powszechnie stosowano azbest w kolejnictwie, w przemyśle lotniczym i stoczniowym, np. w statkach, szczególnie w miejscach narażonych na ogień, wymagających zwiększonej odporności na wysoką temperaturę.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

Azbest stosowano w elektrowniach i elektrociepłowniach, w obmurzach kotłów (jako izolacje termiczne w formie sznurów i tektur na uszczelnieniach dylatacji podgrzewaczy powietrza), ale również w uszczelnieniach urządzeń poddanych wysokiej temperaturze, w zaworach, wymiennikach ciepła, w izolacjach tras ciepłowniczych (jako płaszcze azbestowo-cementowe lub azbestowo-gipsowe). Azbest występuje w hutach szkła – m.in. w wałach ciągnących. Z azbestu wykonane są także przepony stosowane w elektrolitycznej produkcji chloru.

2.2 Zdrowotne skutki obecności azbestu w środowisku człowieka.

Chorobotwórcze działanie azbestu jest wynikiem wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Wyrób azbestowy spoisty, dopóki nie zostanie uszkodzony i włókna azbestowe nie uwolnią się, nie stanowi zagrożenia. Jeżeli włókna azbestowe nie są uwalniane do powietrza i nie występuje ich wdychanie, wyroby z udziałem azbestu nie są szkodliwe dla zdrowia. Stosowanie wyrobów miękkich, np. kocy azbestowych, ze względu na bardzo łatwe uwalnianie się włókien azbestowych do powietrza, jest bardzo groźne i szkodliwe.

Biologiczna agresywność pyłu azbestu jest związana ze stopniem penetracji i ilością włókien w dolnej części układu oddechowego. Włókna cienkie przenoszone są łatwiej i odkładają się w końcowych odcinkach dróg oddechowych. W oczyszczaniu dolnej części układu oddechowego z włókien uczestniczą głównie trzy mechanizmy biologiczne. Większość pyłu usuwana jest z dróg oddechowych za pośrednictwem śluzu, odkrztuszania, wypluwania lub połykania.

Zanieczyszczenia powodujące choroby zawodowe, spotykane w przemyśle i przy pracach z azbestem, to kilkaset tysięcy włókien w 1 m³ powietrza. Poziomy tych zanieczyszczeń występują np. przy pracach remontowych, przy usuwaniu wyrobów zawierających stare izolacje, podczas wymiany elementów urządzeń ciepłowniczych w energetyce. Przy niewłaściwie prowadzonych pracach z wyrobami azbestowymi ilość włókien azbestu w przestrzeniach zamkniętych obiektów może przekraczać kilka, a nawet kilkanaście mln włókien/m³. Takie zanieczyszczenia powietrza w przeszłości występowały w zakładach wyrobów azbestowych, przy produkcji tkanin azbestowych.

Włókna cienkie, o średnicy poniżej 3 mikrometrów, przenoszone są łatwiej i docierają do końcowych odcinków dróg oddechowych, podczas gdy włókna grube, o średnicy powyżej 5 mikrometrów, zatrzymują się w górnych odcinkach dróg oddechowych. Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne. Występują one w trwałej postaci w powietrzu i przedostają się z wdychanym powietrzem do pęcherzyków płucnych. Są one dłuższe od 5 mikrometrów, mają grubość mniejszą od 3 mikrometrów, a stosunek długości włókna do jego grubości nie jest mniejszy niż 3 : 1. Ze względu na to, że włókna azbestu chryzotylowego są łatwiej zatrzymywane w górnych partiach układu oddechowego, w porównaniu z włóknami azbestów

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

amfibolowych oraz ze względu na fakt, że są także skuteczniej usuwane z płuc, narażenie na kontakt z azbestem amfibolowym niesie ze sobą ryzyko zdrowotne. Mimo istnienia normatywów higienicznych dla stężenia włókien azbestu w powietrzu nie można określić dawki progowej pyłu dla działania rakotwórczego azbestu. Narażenie zawodowe na pył azbestowy może być przyczyną następujących chorób układu oddechowego:

- pylicy azbestowej (azbestozy) - azbestoza jest to proces zwłóknienia tkanki płucnej występujący u osób zawodowo narażonych na pył azbestowy. Procesy te przebiegają bardzo wolno, przeważnie pierwsze objawy uświadczniają się dopiero po około 10 latach, a sama azbestoza nierzadko wykrywana jest 20 lat po pierwszym kontakcie z azbestem,

- raka płuc – jest to najpowszechniejszy nowotwór złośliwy, którego przyczyną jest azbest. Mimo niewielkiej liczby raków płuc rozpoznawanych jako choroba zawodowa, powodowane azbestem stanowią 31 % ogólnej liczby w Polsce w latach 1978-2002. Wielkość ryzyka wystąpienia raka zależy od takich czynników jak: technologia przetwórstwa, typ włókna, zawartość włókien respirabilnych w pyłe, dawka ogólna pyłu określona iloczynem lat pracy w narażeniu i wielkości stężeń włókien w powietrzu,

- międzybłoniaków opłucnej lub otrzewnej (mezotelioma) – badania wskazują, że nowotwory te pojawiają się po upływie 30-40 lat od pierwszego kontaktu z azbestem. Zakrojone na szeroką skalę badania przypadków międzybłoniaka oraz trendów zapadalności, wykazały zwiększoną ich częstość w rejonach kopalń i zakładów przetwórstwa azbestu oraz w miastach. Oficjalna statystyka w Polsce wykazuje około 120 przypadków zgonów rocznie z powodu międzybłoniaka opłucnej.

Ze względu na swoją niezniszczalność oraz specyficzne właściwości azbest wprowadzony do środowiska otaczającego człowieka utrzymuje się w nim przez czas nieokreślony. Podstawowymi źródłami przedostawania się azbestu do środowiska w wyniku działalności człowieka jest: transport, a także usuwanie oraz przeróbka odpadów.

Źródła te można podzielić na następujące grupy:

1. Źródła naturalne: zanieczyszczenie skorupy ziemskiej, zanieczyszczenie azbestem eksploatowanych złóż węgla kamiennego, rud miedzi, kamieni budowlanych oraz zanieczyszczenie wód przepływających przez złoża zawierające azbest. Rakotwórcze włókna są wszechobecne z powodu zwietrzenia i korozji formacji geologicznych, a także z powodu działalności człowieka. W praktyce naturalne źródła mają mniejsze znaczenie ze względu na znaczne rozproszenie oraz występowanie na terenach stosunkowo rzadko zaludnionych, podczas kiedy inne źródła, które są związane z działalnością człowieka mają miejsce zwykle na terenach o dużej gęstości zaludnienia.
2. Źródła związane z przetwarzaniem azbestu – zakłady przetwórstwa i produkcji azbestu, kopalnie.

3. Zanieczyszczenie powietrza spowodowane przez stosowanie wyrobów zawierających azbest dotyczy głównie korozji płyt azbestowo– cementowych, eternitu, na która duży wpływ mają „kwaśne deszcze”, a także inne toksyczne substancje występujące w powietrzu atmosferycznym.
4. Odpady przemysłowe, które mają związek z przetwórstwem azbestu. Tutaj bardzo istotnym problemem w ochronie środowiska jest niewłaściwe zagospodarowanie składowiska odpadów azbestowych (praktycznie niezniszczalne włókna azbestu).
5. Źródła wewnątrz pomieszczeń, czyli np.: izolacje zawierające azbest, urządzenia klimatyzacyjne, grzewcze, wentylacyjne.

3. Analiza otoczenia społeczno-gospodarczego projektu oraz charakterystyka regionu i Gminy Nowy Targ.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032, realizowany jest w województwie małopolskim, powiecie nowotarskim, gminie Nowy Targ (miejscowości: Dębno, Długopole, Dursztyn, Gronków, Harkłowa, Klikuszowa, Knurów, Krauszów, Krempachy, Lasek, Trute, Ludźmierz, Łopuszna, Morawczyna, Nowa Biała, Obidowa, Ostrowsko, Pyzówka, Rogoźnik, Szlembark, Waksmund)

3.1 Otoczenie regionalne.

Gmina Nowy Targ należy do Województwa małopolskiego i położone jest w południowej części województwa. Sąsiadami województwa są od strony zachodniej województwo śląskie, od północy województwo świętokrzyskie, od wschodu województwo podkarpackie, a od południa stanowi administracyjną granicę Polski. W województwie znajduje się 58 miast, do największych z nich należą: Kraków (stolica województwa), Tarnów i Nowy Sącz. Podział administracyjny województwa małopolskiego obejmuje 22 powiaty i 182 gminy. Powierzchnia województwa małopolskiego wynosi 15.144 km² (4,8 % powierzchni kraju) i zamieszkuje ją ponad 3.233 tys. osób, co stanowi 8,4 % ogółu ludności w kraju.

Wielkość ta sytuuje Małopolskę na czwartym miejscu w Polsce po Mazowszu, Śląsku i Wielkopolsce. Gęstość zaludnienia w województwie małopolskim wynosi 217 os/km² i jest ona ponad dwukrotnie większa od wskaźnika dla kraju (122 os/km²).

Powiat nowotarski położony w południowej części województwa małopolskiego zajmuje 1 475 km², co stanowi około 9,76 % powierzchni województwa. Jest to drugi co do wielkości powiat w województwie , a jednocześnie jeden z mniej zaludnionych. Pod względem gęstości zaludnienia powiat zajmuje 17 miejsce województwie małopolskim spośród 19 powiatów ziemskich i 3 grodzkich; osiągając wskaźnik 122 os/km².

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

Na strukturę administracyjną powiatu składa się 11 gmin wiejskich, 1 gmina miejsko – wiejska oraz 2 gminy miejskie. Powiat nowotarski to 122 wsie zgrupowane w 96 sołectwach.

Rys.1. Podział administracyjny powiatu nowotarskiego

3.2 Charakterystyka Gminy Nowy Targ.

3.2.1. Położenie.

Gmina Nowy Targ położona w centralnej części powiatu nowotarskiego zajmuje 209 km², co stanowi około 14,16 % powierzchni powiatu. Jest to trzecia co do wielkości gmina w powiecie nowotarskim, o średnim zaludnieniu. Pod względem gęstości zaludnienia gmina zajmuje 6 miejsce w powiecie, spośród 11 gmin wiejskich, oraz 8 spośród ogólnej liczby 14 jednostek podstawowego podziału administracyjnego powiatu nowotarskiego; osiągając wskaźnik 103,3 os/km². Według stanu na koniec 2016 roku, gmina Nowy Targ liczyła 23 723 mieszkańców, czyli około 12,31 % ludności powiatu. Na strukturę administracyjną gminy składa się 21 sołectw.

Podział administracyjny gminy Nowy Targ.

Część północna granicy gminy jest zarazem granicą powiatu nowotarskiego. Sąsiadami gminy Nowy Targ są tu, należące do powiatu limanowskiego gminy: Niedźwiedź i Kamienica. Ponadto od północnego zachodu i północy gmina sąsiaduje z miejsko-wiejską gminą uzdrowską Rabka Zdrój oraz gminą Raba Wyżna. Od wschodu gmina graniczy z gminami: Ochotnica Dolna i Czorsztyn. Gmina Łapsze Niżne wyznacza wschodnią i południowo-wschodnią granicę Gminy Nowy Targ. Granicę południową wyznaczają: gmina Szaflary oraz gmina Bukowina Tatrzańska (powiat tatrzański) . Od zachodu Gmina sąsiaduje z gminą Czarny Dunajec.

Do najważniejszych szlaków komunikacyjnych drogowych przechodzących przez teren gminy należą: droga krajowa (nr 47) Zakopane – Rabka - Zabornia (Kraków), droga krajowa (nr 49) Nowy Targ – Jurgów; droga wojewódzka (nr 969) – Nowy Targ – Stary Sącz(Myślec); droga wojewódzka (nr 957) – Nowy Targ – Jabłonka.

Przez teren gminy przebiega szlak kolejowy z kierunku Kraków - Zakopane. W ostatnich dziesięciu latach wielkość przewozów kolejowych, zarówno pasażerskich jak i towarowych, zmniejszyła się niemal o połowę.

3.2.2. Ukształtowanie terenu.

Gmina Nowy Targ położona jest w obrębie różnorodnych układów przestrzennych, charakterystycznych dla jednostek regionalnych. Obszar gminy leży na styku dwóch podprowincji: Zewnętrznych Karpat Zachodnich i Centralnych Karpat Zachodnich. Podstawą podziału na mniejsze jednostki regionalne są różnice w typie rzeźby, udział różnych typów w danym regionie i układ przestrzenny form wypukłych i wklęsłych. Równocześnie podział ten uwzględnia poprzez piętrowość krajobrazu etapy ewolucji rzeźby Karpat i wpływ odporności oraz tektoniki podłoża na styl rzeźby terenu.

Gorce (513.52) grupa góriska w północno – wschodniej części gminy. W centrum pasma znajduje się najwyższy szczyt Gorców, Turbacz (1311 m n.p.m.). Od kulminacji Turbacza rozchodzą się boczne rozgałęzienia, z których najdłuższe i najwyższe jest ramię wschodnie, ze szczytami Jaworzyna (1288 m n.p.m.) i Gorc (1229 m n.p.m.) (obydwa położone poza terenem gminy Nowy Targ). Na zachód od Turbacza odgałęziają się trzy mniejsze ramiona z kulminacjami na Bukowinie (1138 m. n.p.m.) , Gorcu (1114 m n.p.m.) i Obidowcu (1198 m n.p.m.). Grzbiety górskie rozdzielone są dolinami rzek i potoków: Potoku Kamienickiego, Ochotnicy, Lepietnicy. Potok Lepietnica płynie w kierunku południowo-zachodnim i uchodzi rzeki Czarny Dunajec w okolicy Ludźmierza.

Zbocza i szczyty Gorców są silnie zalesione, na halach prowadzi się wypas owiec i bydła. Gorce mają ok. 50 km długości i 500 km² powierzchni. Stanowią ważny region turystyczny. centralną i północno-wschodnią część pasma Gorców, z najwyższym szczytem Jaworzyną (1288 m n.p.m.) obejmuje Gorczański Park Narodowy.

Kotlina Orawsko – Nowotarska (514.11) - stanowiąca najniższą i równocześnie najdalej wysuniętą na północ część Kotliny Podhala. Powierzchnia 369 km². Płaskie dno kotliny wyścielone jest trzema poziomami stożków glacifluwialnych, powstałych z materiału wynoszonego z Tatr. Wschodnia część Kotliny (leżąca w obrębie Gminy) odwadniana jest przez Dunajec (dorzecze Wisły). Część dna kotliny zajmują torfowiska wysokie.

Pieniński Pas Skałkowy (514.12) - Pieniński Pas Skalicowy - oryginalna struktura geologiczna, ciągnąca się wygiętym na północ łukiem, wyznaczającym tektoniczną granicę pomiędzy Karpatami Zewnętrznymi a Centralnymi. Zachodnia część Pienińskiego Pasa Skałkowego cechuje się występowaniem soczewek wapiennych, tkwiących w osłonie skał fliszowych i odsłaniających się na powierzchni w formie odosobnionych form skalnych (Cisowa Skałka w Polsce, wzgórze Zamków Orawskich na Słowacji).

3.2.3. Warunki klimatyczne.

Ważną cechą prawidłowego rozkładu czasoprzestrzennego elementu klimatu na omawianym terenie jest położenie grup górskich w stosunku do napływu mas powietrza, charakter rzeźby terenu i ich ekspozycja. Wg Hessa obszar gminy Nowy Targ leży w obrębie dwóch pięter klimatycznych, tj. w obrębie klimatu umiarkowanego ciepłego ze średnią temperaturą roczną 6 - 8° C z roczną sumą

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

opadów atmosferycznych 800 - 1000 mm/rok oraz klimatu umiarkowanego chłodnego o średniej temperaturze 4 - 6° i opadzie rocznym 1000 - 1400 mm. Typy pogody na omawianym obszarze związane są z zaleganiem najczęściej mas powietrza pochodzenia polarno -morskiego. Rzadziej zalegają masy powietrza arktycznego.

W przebiegu rocznym — w ciepłej porze roku przeważają fronty chłodne, w chłodnej — ciepłe. Natężenie częstości występowania frontów chłodnych w ciepłej porze roku zbiega się z nasileniem występowania silnych opadów atmosferycznych i burz. Maksimum występowania burz i opadów o dużym natężeniu oraz napływ powietrza polarno-morskiego i frontów chłodnych występują w lipcu.

Sumy roczne opadów wahają się od 767 mm do 859 mm. Bieg izohiet wykazuje kształt zbliżony do południkowego. Dobowy rozkład sum opadów wskazuje najwyższe wartości w czerwcu i lipcu. Częstość opadów w ciągu roku waha się od 168 do 176 dni w roku. Uciążliwości i gospodarcze skutki dużych opadów atmosferycznych w postaci ciekłej i stałej są związane w tym regionie z występowaniem określonych mas powietrza, splywem i frontami atmosferycznymi. Opady powyżej 10 mm występują najczęściej dzień po dniu. Opady w czasie trwania 2 dni osiągają, około 45% częstości opadów jednodniowych i występują od czerwca do sierpnia, a opady o czasie trwania 3 dni występują tylko w lipcu i czerwcu. Wysokie sumy opadów z reguły występują przy masie polarno-morskiej starej, w obszarach niżów barycznych oraz w strefie frontu chłodnego. W ciepłej porze roku, oprócz sytuacji pogodowej warunkującej wystąpienie opadów, istotne są wzmożone prądy konwekcyjne powstające w wyniku nagrzania podłoża.

Brak zróżnicowania sum opadów w zależności od wysokości nad poziom morza wskazuje na ulewny charakter wywołany najczęściej sytuacją burzową. Burze najczęściej występują w ciepłej porze roku, od kwietnia do września, a sporadycznie pojawiają się w marcu i październiku. Długotrwałość burz wskazuje na najczęstsze pojawianie się burz jednodniowych, burze występujące przez dwa dni stanowią ok. 50% dni burzowych, a burze występujące przez kolejne trzy dni stanowią ok. 10% ogólnej liczby burz.

Pokrywa śnieżna ustala się przeciętnie w drugiej połowie listopada, a zanika pod koniec marca lub na początku kwietnia. Maksymalna wysokość pokrywy śnieżnej występuje przeważnie w lutym lub marcu, najmniejsza w kwietniu i listopadzie. Liczba dni z pokrywą śnieżną waha się od 113 do 125.

Najbardziej niekorzystne warunki klimatyczne panują w Obniżeniu Podtatrzańskim. Jest to region, stanowiący najbardziej południową część Podhala, ciągnący się bezpośrednio wzdłuż północnej granicy Tatr. Ten region uznawany jest za jeden z najzimniejszych w południowej Polsce.

3.2.4. Zasoby naturalne.

Gmina Nowy Targ nie posiada zbyt dużej ilości surowców mineralnych. Wzdłuż doliny Czarnego Dunajca i Dunajca występują kruszywa naturalne, które budują trasę niską rzeki. Nie mają one jednak większego znaczenia i eksploatowane są tylko dla potrzeb indywidualnych. W Klikuszowej i Obidowej znajduje się eksploatowane złożo piaskowców. Na pograniczu z gminą Szaflary występują wapienie.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

Surowce ilaste ceramiki budowlanej obejmują: złoża glin czwartorzędowych, iltów trzeciorzędowych w miejscowości Waksmund.

Główne rzeki przepływające przez obszar gminy Nowy Targ to Czarny Dunajec, Dunajec i Białka.

Na terenie gminy występuje poziom wodonośny utworów czwartorzędowych związanych z dolinami rzecznyymi. Wody tego poziomu występują przeważnie w dolinach rzek. Warstwą wodonośną są tu przeważnie żwiry i piaski zalegające w trudno przepuszczalnych iltach miocenijskich. Zbiornik czwartorzędowy tworzą także pokrywy zwietrzelinowe na zboczach stoków. Woda występuje tu w utworach piaszczysto-gliniastych z domieszką rumoszy w miejscach kontaktu utworów zwietrzelinowych z podłożem skalnym. Wydajność tego typu wód jest niewielka, wykazują one duże wahania zwierciadła wody i temperatur.

3.2.5. Użytkowanie terenu.

Region, w którym położona jest gmina Nowy Targ ma charakter rolniczy o dużych predyspozycjach dla rekreacji (atrakcyjny krajobraz, urozmaiconą rzeźbę terenu).

Podstawową dziedziną gospodarki jest rolnictwo. Dominują gospodarstwa indywidualne o roślinno - zwierzęcym profilu produkcji. Rozdrobnienie indywidualnych gospodarstw jest bardzo duże. Gospodarstwa o powierzchni do 5 ha stanowią ok. 92% ogólnej liczby gospodarstw.

W oparciu o kryteria przyrodniczo - ekonomiczne gmina Nowy Targ zaliczana jest, jako strefa podgórska, do obszaru o znacznych walorach krajobrazowych, średnich i trudnych warunkach do produkcji rolniczej.

Pod względem kształtowania przestrzeni zainwestowanych — najbardziej skoncentrowane układy zabudowy występują w dolinie rzeki Dunajec i Białka, a także w tradycyjnych układach we wsiach zlokalizowanych wzdłuż lokalnych potoków.

Zabudowa tworzy układy łańcuchowe, wzdłuż dróg przebiegających w znacznej mierze dolinami oraz wierzchołkami garbów terenowych. Większe rozproszenie zabudowy występuje poza dolinami w wyższych partiach wzniesień.

Duże walory krajobrazowe gminy spowodowały włączenie jej do systemu obszarów chronionego krajobrazu. Gmina Nowy Targ posiada znaczne walory rekreacyjne, zarówno w zakresie możliwości rozwoju turystyki jak i agroturystyki.

Powiązania gminy z otaczającymi obszarami występują w różnorodnych układach i strukturach — począwszy od usytuowania w określonych jednostkach geograficznych i związanych z tym charakterystycznych cech kształtowania środowiska przyrodniczego od krajobrazu poprzez elementy struktury hydrologicznej i geologicznej na elementach infrastruktury technicznej kończąc. Niewielkie odległości i dogodne powiązania komunikacyjne inspirują bezpośrednie związki z całym powiatem nowotarskim i województwem małopolskim.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

3.2.6. Gleby i lasy.

Środowisko glebowe na terenie gminy jest dosyć zróżnicowane, co wynika w dużej mierze z różnorodności podłoża geologicznego, różnorodności topograficznej związanej z nachyleniami i wysokością powierzchni terenu, pośrednio także z bogactwa szaty roślinnej, a wreszcie zmienności czynników antropogenicznych.

Powstanie określonego typu gleb jest wynikiem zależności pomiędzy podłożem (litologią), klimatem, rzeźbą terenu i szatą roślinną. Na fliszowym podłożu zbudowanym ze skał o różnorodnej zasobności w składniki pokarmowe powstają gleby o odmiennych właściwościach, tworząc typowe dla obszarów górskich mozaiki glebowe. W kształtowanie pokrywy glebowej ingerują silnie (oprócz szaty roślinnej) czynniki lokalne, jak: wypływ wód gruntowych na stokach, nadmiar wód w dnach dolin, zubożenie profilu glebowego w najdrobniejsze frakcje w wyniku oddziaływania erozji wietrznej (na grzbietach) lub wodnej (na stokach). Działalność człowieka doprowadziła do prawie całkowitego przekształcenia gleb w dorzeczu Dunajca i Białki, gdzie występowały dawniej wyłącznie gleby leśne, które po odlesieniu i wprowadzeniu gospodarki pastwiskowej lub uprawy roli zostały przekształcone i silnie zdegradowane. Zagospodarowanie terenu zaczynało się od najbardziej wartościowych pod względem glebowym obszarów gleb znajdujących się w korzystnym położeniu topograficznym. Wraz ze wzrostem liczby ludności, a przy małej wydajności upraw sięgnięto do gleb mało wartościowych lub wręcz nieprzydatnych do uprawy. Proces odlesienia trwający setki lat został zatrzymany w końcu XIX wieku po zagospodarowaniu prawie wszystkich gruntów możliwych do uprawy. Z uwagi na sposób wykorzystania gleb wyróżnia się trzy kategorie: gleby uprawne, gleby użytków zielonych i gleby leśne. Gleby okolic Nowego Targu należą do gleb terenów górzystych, wytworzonych ze skał fliszowych. Wyróżnia się tu dwa gatunki gleb: gleby gliniaste płytkie (szkieletowe) i gleby gliniaste średnio głębokie. Najczęściej klasyfikują się one w IV i V kasie bonitacyjnej. Gleby szkieletowe zajmują szczytowe partie najwyższych wzniesień. Są to prawie wyłącznie gleby leśne w małym stopniu zmienione przez działalność człowieka. Odgrywają one ważną rolę hydrogeologiczną z uwagi na duże zdolności retencyjne. Gleby te mogą chwilowo zatrzymywać do 100 mm opadów, wydłużając w czasie dopływ wód do koryt cieków, zmniejszając w ten sposób gwałtowność wezbrań. Te same gleby użytkowane jako pastwiska mają minimalne znaczenie retencyjne. Gleby gliniaste średnio głębokie mają największe rozprzestrzenienie. Są to gleby kwaśne, średnio zasobne w próchnicę, potas i magnez, a ubogie w przyswajalny fosfor. Dobra strukturalność i wodoodporność agregatów glebowych jest cechą korzystną w warunkach pól uprawnych z dużym zagrożeniem erozyjnym.

Ze względu na różnorodny skład mechaniczny oraz właściwości fizyczne gleby posiadają różną wartość rolniczą. Pod względem przydatności rolniczej określanej klasą bonitacyjną: 0,42 % gleb gminy należy do klasy III, 31,58 % - klasy IV, 49,02 % do klasy V oraz 18,98 % do klasy VI. Gleby klasy I i II nie występują na terenie gminy.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

4. Cele i zadania Programu.

Celem i zadaniem przedmiotowego opracowania pn. „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032” jest:

- przeprowadzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest wraz z analizą otrzymanych danych z terenu gminy Nowy Targ,
- dostosowanie działań do wymagań przepisów prawnych obowiązujących w prawodawstwie polskim i Dyrektywach Unii Europejskiej, a dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- określenie rodzaju wyrobów azbestowych występujących na terenie Gminy Nowy Targ oraz możliwości dalszego wykorzystywania,
- przygotowanie planu oczyszczenia terenu Gminy Nowy Targ z wyrobów zawierających azbest poprzez ich demontaż i unieszkodliwienie,
- ograniczenie negatywnego oddziaływania wyrobów zawierających azbest na zdrowie człowieka i środowisko przyrodnicze,
- usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ,
- nawiązanie współpracy w dziedzinie usuwania azbestu z innymi gminami bądź instytucjami,
- pozyskiwanie funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu.

Program zawiera szczegółowe informacje dotyczące ilości, miejsca i rodzaju występujących wyrobów azbestowych na terenie Gminy Nowy Targ oraz podstawowe informacje na temat właściwości azbestu, jego budowy oraz szkodliwego oddziaływania na ludzi oraz środowisko. Przed przystąpieniem do realizacji programu przeprowadzono inwentaryzację w terenie wyrobów. Inwentaryzacja wyrobów azbestowych i opracowanie bazy danych w tym zakresie będzie doskonałym odniesieniem do prowadzenia monitoringu zadań określonych niniejszym programem.

Skuteczność realizacji zadań programu usuwania azbestu w Gminie Nowy Targ, zależy od rozwiązania dwóch podstawowych problemów:

- lokalnej polityki finansowej (pomocy udzielanej właścicielom przez gminę oraz uskutecznienia pomocy finansowej udzielanej przez powiat),
- rozpropagowania informacji dot. celowości eliminacji azbestu,

Stosowanie przez wiele lat wyrobów azbestowych w budownictwie wpłynęło na jego nagromadzenie się w gospodarstwach i obiektach budowlanych. Obecnie wyeliminowanie wyrobów azbestowych jest procesem kosztownym i wieloletnim. Wynika to z przepisów i procedury postępowania z odpadami niebezpiecznymi, jakim jest azbest. Program wskazuje właściwy przebieg tych prac, wielkości finansowe przedsięwzięcia. Dodatkowo niniejszy Program określa harmonogram realizacji

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

najważniejszych zadań wynikających z przepisów prawa, szacując koszty usunięcia azbestu w rozbiciu na poszczególne lata realizacji Programu.

5. Regulacje prawne.

• **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.**

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 roku jest podstawą kształtowania polskiej polityki w dziedzinie ochrony środowiska (Konstytucja RP została opublikowana w Dz. U. Nr 78, poz. 483),:

- art. 5, - „Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”,
- art. 74, - „Władze publiczne prowadzą politykę zapewniającą bezpieczeństwo ekologiczne obywateli. Ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych. Każdy ma prawa do informacji o stanie i ochronie środowiska. Władze publiczne wspierają działania obywateli na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska”.

• **Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo Ochrony Środowiska**

(tekst jednolity Dz. U. z 2017, poz. 519).

Ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju, a w szczególności:

1) zasady ustalania:

- a) warunków ochrony zasobów środowiska,
- b) warunków wprowadzania substancji lub energii do środowiska,
- c) kosztów korzystania ze środowiska;

2) obowiązki organów administracji;

3) odpowiedzialność i sankcje.

Prawo ochrony środowiska definiuje azbest jako substancję stwarzającą szczególne zagrożenie dla środowiska art. 160. Substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska powinny być wykorzystywane, przemieszczane i eliminowane przy zachowaniu szczególnych środków ostrożności.

Wymagania w zakresie postępowania z azbestem zgodnie z w/w ustawą nakładają głównie art. 160, art. 161, art 162, tj.:

- art. 160.

1. Zabronione jest, z wyjątkiem przypadków określonych w ustawie i przepisach odrębnych, wprowadzanie do obrotu lub ponowne wykorzystanie substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

2. Substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska są w szczególności:

- azbest;

- PCB.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

3. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, inne - poza azbestem i PCB - substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska, kierując się koniecznością ograniczania ryzyka wystąpienia szkód w środowisku.

4. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, zostaną ustalone:

- oznaczenie numeryczne substancji, pozwalające na jednoznaczną jej identyfikację;
- nazwa substancji.
- art. 161.

1. Substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska powinny być wykorzystywane, przemieszczane i eliminowane przy zachowaniu szczególnych środków ostrożności.

2. Instalacje lub urządzenia, w których są lub były wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska, powinny zostać oczyszczone lub unieszkodliwione.

3. Do instalacji lub urządzeń, co do których istnieje uzasadnione podejrzenie, iż były w nich wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska, stosuje się wymagania dotyczące postępowania z instalacjami i urządzeniami, w których są lub były wykorzystywane te substancje.

- art. 162.

1. Wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska podlegają sukcesywnej eliminacji.

2. Wykorzystujący substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska jest obowiązany do dokumentowania rodzaju, ilości i miejsc ich występowania oraz sposobu ich eliminowania.

3. Wykorzystujący substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska powinien okresowo przedkładać marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach ich występowania, z zastrzeżeniem ust. 4-6.

4. Osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami przedkładają informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska w formie uproszczonej; w tym przypadku przepisów ust. 2 nie stosuje się.

5. Informacje w formie uproszczonej przedkłada się wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.

6. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta okresowo przedkłada marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

7. Marszałek województwa prowadzi rejestr rodzaju, ilości oraz miejsc występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

8. Przepisy ust. 1-3 stosuje się odpowiednio do instalacji i urządzeń, w których substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska są lub były wykorzystywane.

9. Sposób postępowania z eliminowanymi substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska, a także instalacjami i urządzeniami, w których są lub były one wykorzystywane, określają przepisy ustawy o odpadach.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

- **Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest** (tekst jednolity Dz. U. z 2004 Nr 3, poz. 20, z późn. zm.).

Ustawa zakazuje produkcji wyrobów zawierających azbest.

- **Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach**

(tekst jednolity Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623, z późn. zm.).

Ustawa określa zasady postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów.

- **Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych** (Dz. U. Nr 199, poz. 1671, z późn. zm.).

Ustawa określa zasady przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, wymagania w stosunku do kierowców i innych osób wykonujących czynności związane z tym przewozem, zasady dokonywania oceny zgodności ciśnieniowych urządzeń transportowych oraz organy właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli w tych sprawach.

- **Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest** (Dz. U. Nr 71, poz. 649).

Na podstawie art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej określił sposób i warunki bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.

Rozporządzenie określa:

- 1) obowiązki wykonawcy prac polegających na bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest;
- 2) sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania oraz usuwania wyrobów zawierających azbest;
- 3) warunki przygotowania do transportu i transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest do miejsca ich składowania;
- 4) wymagania, jakim powinno odpowiadać oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest.

- **Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy** (Dz. U. Nr 217, poz. 1833 z późn. zm.).

Minister Pracy i Polityki Społecznej ustalił wartości:

- najwyższych dopuszczalnych stężeń chemicznych i pyłowych czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,.
- najwyższych dopuszczalnych natężeń fizycznych czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

- dawki graniczne promieniowania jonizującego i wskaźniki pochodne określające zagrożenie promieniowaniem jonizującym określają odrębne przepisy.

- **Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów** (Dz. U. Nr 216, poz. 1824).

Na podstawie art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest Minister Gospodarki i Pracy wprowadza się wymogi zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów.

- **Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest** (Dz. U. z 2011r. Nr 8, poz. 31).

Rozporządzenie określa:

- 1) wymagania w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest;
- 2) wymagania w zakresie wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest;
- 3) wymagania techniczne, jakie należy spełnić przy wykorzystywaniu i przemieszczaniu wyrobów zawierających azbest oraz przy wykorzystywaniu i oczyszczaniu instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest;
- 4) sposób oznaczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest, oraz pomieszczeń, w których one się znajdują;
- 5) sposób inwentaryzowania azbestu lub wyrobów zawierających azbest, w miejscach ich wykorzystywania;
- 6) terminy przedkładania odpowiednio marszałkowi województwa albo wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji o:
 - a) rodzaju, ilości i miejscach występowania wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest,
 - b) instalacjach i urządzeniach, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,
 - c) czasie i sposobie usuwania azbestu lub wyrobów zawierających azbest,
 - d) czasie i sposobie zastąpienia azbestu i wyrobów zawierających azbest innymi substancjami i wyrobami, mniej szkodliwymi dla środowiska;
- 7) formę i układ przedkładanych informacji, o których mowa w pkt 6;
- 8) przypadki i terminy, w których powinny być oczyszczone instalacje lub urządzenia, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

- **Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003r. w sprawie informacji dotyczących bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia** (Dz. U. Nr 120, poz. 1126).

Na podstawie art. 21a ust. 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane, rozporządzenie określa zakres i formę informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz szczegółowy zakres rodzajów robót budowlanych, stwarzających zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia ludzi.

- **Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy** (Dz. U. Nr 280, poz. 2771, z późn. zm.).

Na podstawie art. 222 § 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.) rozporządzenie określa:

- 1) wykaz substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym i sposób ich rejestrowania;
- 2) sposób prowadzenia rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami, preparatami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;
- 3) sposób prowadzenia rejestru pracowników zatrudnionych przy tych pracach;
- 4) wzory dokumentów dotyczących narażenia pracowników na substancje, preparaty, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym oraz sposób przechowywania i przekazywania tych dokumentów do podmiotów właściwych do rozpoznawania lub stwierdzania chorób zawodowych;
- 5) szczegółowe warunki ochrony pracowników przed zagrożeniami spowodowanymi przez substancje, preparaty, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;
- 6) warunki i sposób monitorowania stanu zdrowia pracowników narażonych na działanie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska** (Dz. U. Nr 124, poz. 1033).

Na podstawie art. 163 ust. 6 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.) rozporządzenie określa sposób przedkładania marszałkowi województwa przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, a także terminy ich przedkładania, formę, układ oraz wymagane techniki przedkładania.

- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów** (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).

Rozporządzenie określa:

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

- 1) katalog odpadów wraz z listą odpadów niebezpiecznych,
- 2) sposób klasyfikowania odpadów.

Katalog odpadów dzieli odpady w zależności od źródła ich powstawania na 20 grup.

- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów** (Dz. U. Nr 249, poz. 1673).

Na podstawie art. 36 ust. 14 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, ustala się wzory dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów:

- 1) wzór karty ewidencji odpadu,
- 2) wzór karty ewidencji komunalnych osadów ściekowych,
- 3) wzór karty ewidencji zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- 4) wzór karty przekazania odpadu.

- **Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2005 r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbestie** (Dz. U. Nr 189, poz. 1603).

Na podstawie art. 7a ust. 4 ustawy z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest rozporządzenie określa wykaz bezpłatnych leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbestie, sposób realizacji recept oraz tryb rozliczania przez oddziały wojewódzkie Narodowego Funduszu Zdrowia z budżetem państwa kosztów tych leków.

- **Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest** (Dz. U. Nr 185, poz. 1920, z późn. zm.).

Na podstawie art. 7a ust. 5 ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20, Nr 96, poz. 959 i Nr 120, poz. 1252) rozporządzenie określa tryb kierowania na leczenie uzdrowiskowe oraz rozliczania przez instytucje powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego kosztów z tytułu korzystania z leczenia uzdrowiskowego.

6. Metoda określenia ilości azbestu oraz wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Nowy Targ.

Jednym z podstawowych zadań w ramach opracowania Programu było zinwentaryzowanie posesji na terenie Gminy Nowy Targ w aspekcie występowania wyrobów zawierających azbest. Przeprowadzona inwentaryzacja pozwala mimo obiektywnych trudności jak brak dokumentacji technicznej obiektu, nieobecności właścicieli niektórych obiektów na rzetelną ocenę ilości wyrobów azbestowych i oceny ich stanu technicznego.

Inwentaryzację w terenie przeprowadzono wg Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 ze zm.) oraz wg Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010r. (Dz. U. nr 162, poz. 1089) – według nowego wzoru oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest. Informację tę sporządzano odrębnie dla każdego zabudowania (płyt azbestowo-cementowych), jak również odrębnie dla każdego rodzaju wyrobu.

Na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji uzyskano przede wszystkim informacje określające:

- miejsce i adres użytkowania wyrobów azbestowych,
- dane właściciela,
- rodzaj wyrobu,
- ilość wyrobów,
- przydatność do dalszej eksploatacji,

Podczas prowadzenia inwentaryzacji w terenie, udało się również przeprowadzić wstępną akcję edukacyjną w zakresie:

- oceny możliwości użytkowania wyrobów azbestowych i zagrożeniu jakie stwarzają wyroby z azbestu,
- informacji o możliwościach udzielania pomocy w utylizacji wyrobów azbestowych, którą prowadzi Gmina.

W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji w terenie oraz pozyskanymi informacjami należy stwierdzić, że głównymi wyrobami azbestowymi użytkowymi na terenie gminy Nowy Targ są płyty azbestowo-cementowe stosowane do pokryć dachowych budynków (tzw. eternit).

7. Informacja o ilości i rozmieszczeniu wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Nowy Targ – Analiza wyników inwentaryzacji.

Inwentaryzację wyrobów azbestowych na terenie Gminy Nowy Targ przeprowadzono w miesiącach: lipiec, sierpień, wrzesień 2011r. Inwentaryzację przeprowadzono w terenie w miejscowościach gminy Nowy Targ: Dębno, Długopole, Dursztyn, Gronków, Harkłowa, Klikuszowa, Knurów, Krauszów, Krempach, Lasek-Trute, Ludźmierz, Łopuszna, Morawczyna, Nowa Biała, Obidowa, Ostrowsko, Pyzówka, Rogoźnik, Szlembark, Waksmund. Spisu danych dokonano zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest - INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST. Informację tą sporządzano dla każdego właściciela (wyrobu) osobno.

Łącznie w wyniku inwentaryzacji uzyskano 1469 szt. ankiet - informacji z terenu uzyskanych od właścicieli wyrobów zawierających azbest (eternit).

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

W wyniku inwentaryzacji stwierdzono, że głównie użytkowanym wyrobem zawierającym azbest na terenie Gminy Nowy Targ są płyty azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie do których należą płyty:

- płaskie (karo),
- płyty azbestowo-cementowe faliste.

Wyroby te używane są jako materiał do pokrycia domów, zabudowań gospodarskich (stodół, stajni, szop) oraz zabudowań gospodarczych (garaży, magazynów, warsztatów itp.).

Pokrycie dachu budynku mieszkalnego eternitem płaskim.

W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji obliczono, że podział ilości wykorzystywanych płyt azbestowo-cementowych (eternitu) ze względu na rodzaj, przedstawia się następująco:

- płaskie – małe płyty tzw. „karo” = 994,66 Mg,
- faliste – duże płyty = 1 683,38 Mg ;

Podział ten przeprowadzono dla każdej miejscowości Gminy Nowy Targ osobno z którego wynika, że przewaga płyt:

- płaskich „Karo” występuje w miejscowościach: Rogoźnik, Klikuszowa

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

- falistych występuje w miejscowościach: Morawczyna, Obidowa

Pokrycie dachu budynku gospodarczego eternitem falistym.

Łączna ilość zinwentaryzowanych budynków pokrytych wyrobami azbestowo- cementowymi na terenie gminy Nowy Targ wynosi 1469 szt.

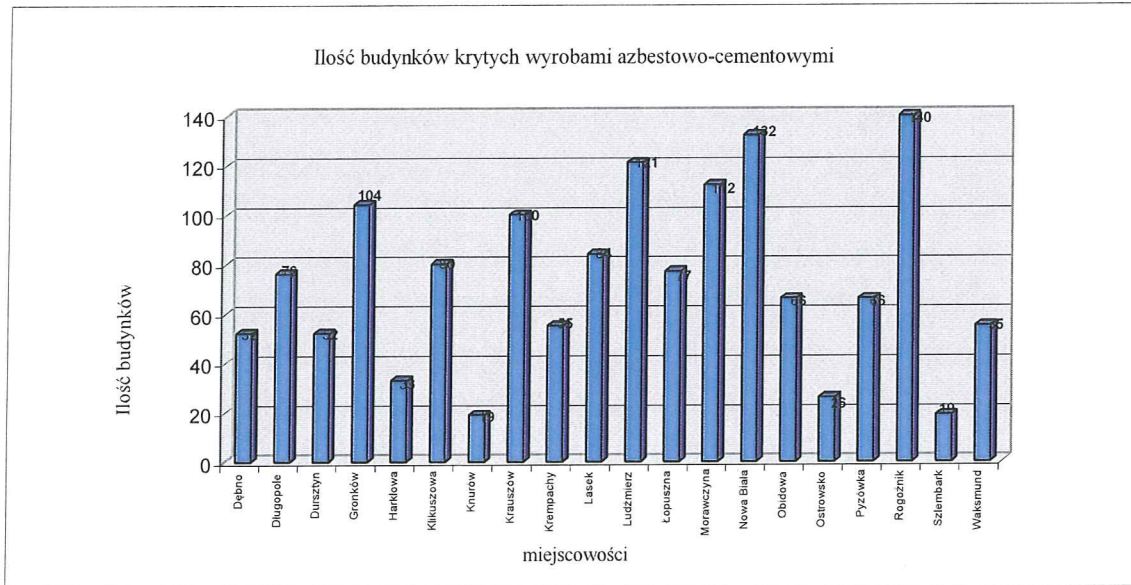
Ilość wyrobów azbestowo-cementowych (eternitu) na terenie Gminy Nowy Targ to 243 458 m².

Po przeliczeniu na jednostkę masy (1m² = 11 kg) na terenie gminy jest 2 678,05 Mg płyt azbestowo-cementowych stosowanych w budownictwie - tzw. eternitu

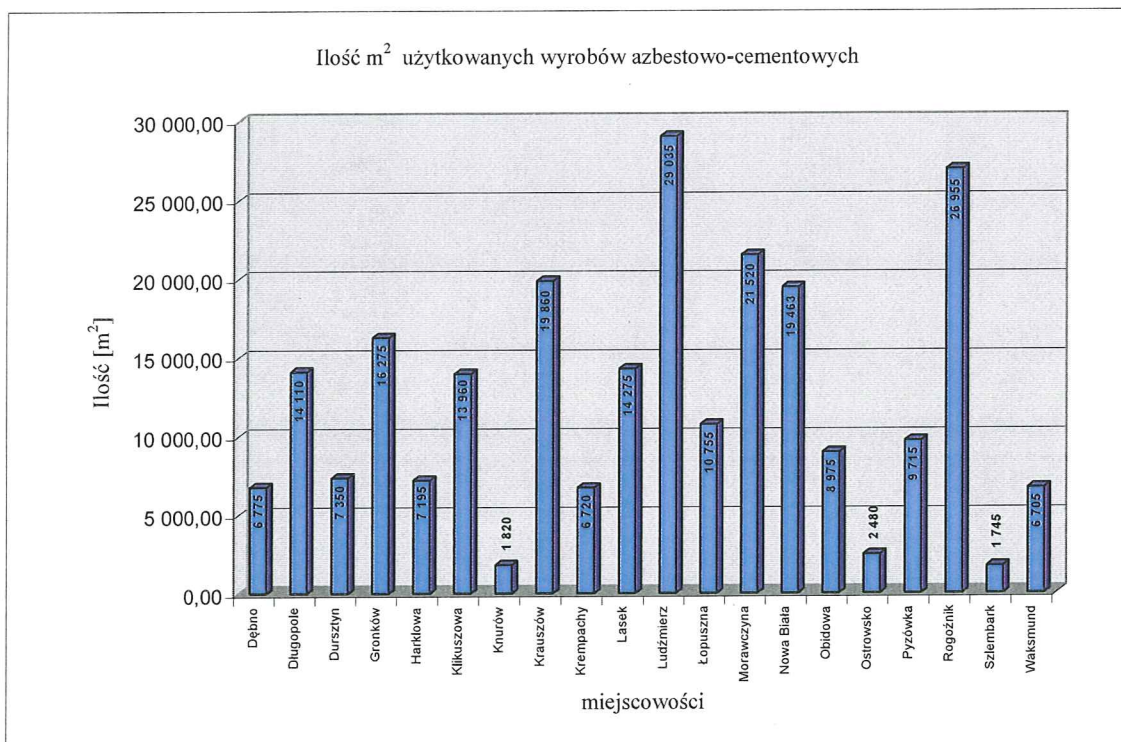
Najwięcej wyrobów azbestowych wykorzystywana jest w miejscowościach: Ludźmierz, Rogoźnik, Morawczyna, Krauszów, Nowa Biała, a najmniej w miejscowościach: Knurów, Szlembark, Ostrowsko.

Dla lepszego odzwierciedlenia ilości wykorzystywanych wyrobów azbestowych na obszarze Gminy Nowy Targ dokonano przeliczenia masy wyrobów w poszczególnych miejscowościach jaka przypada na jednego mieszkańca. Według tego przeliczenia stwierdzono, że najwięcej wyrobów jest w miejscowościach: Rogoźnik, Morawczyna i Długopole, a najmniej w miejscowościach: Waksmund, Ostrowsko, Ludźmierz.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

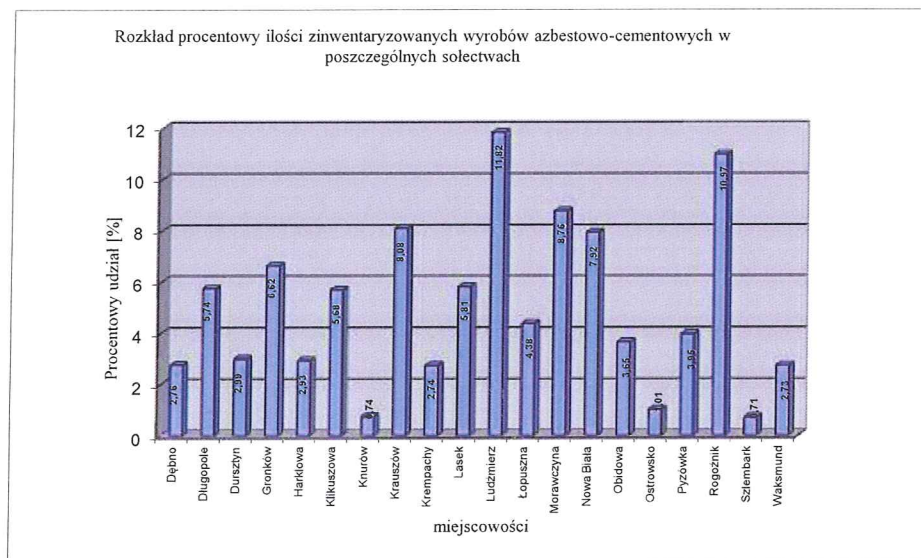

Ilość budynków w poszczególnych miejscowościach gminy Nowy Targ krytych wyrobami azbestowo-cementowymi.

Ilość m² wyrobów azbestowo-cementowych w poszczególnych miejscowościach gminy Nowy Targ.

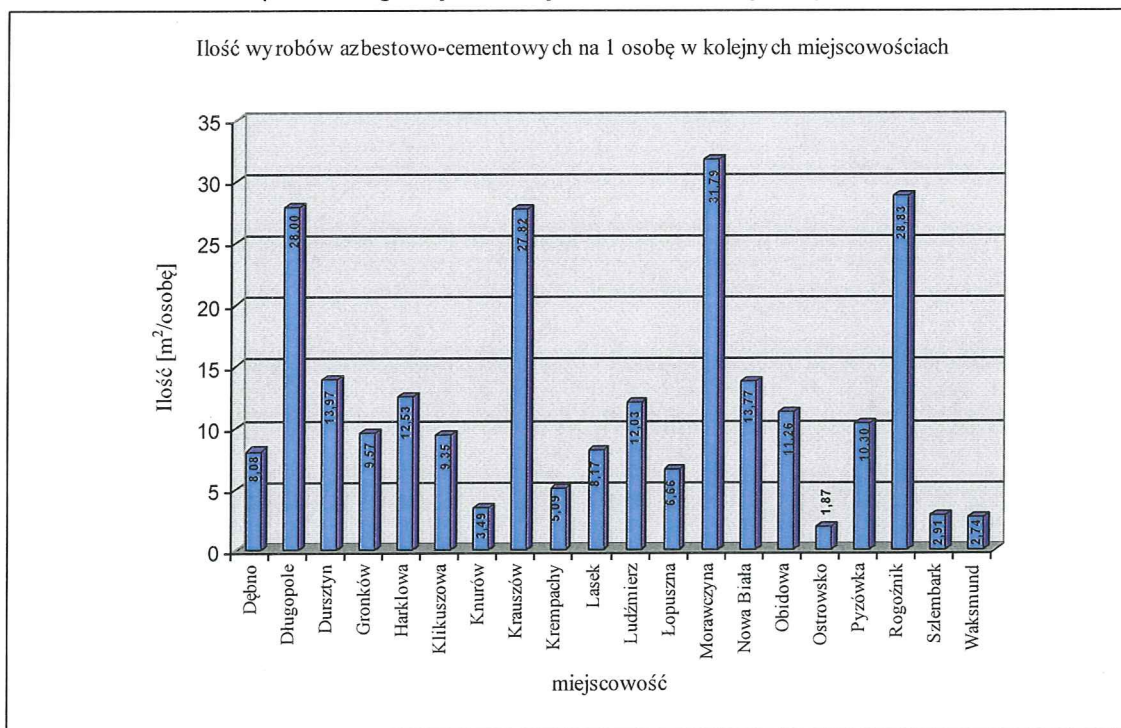
Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

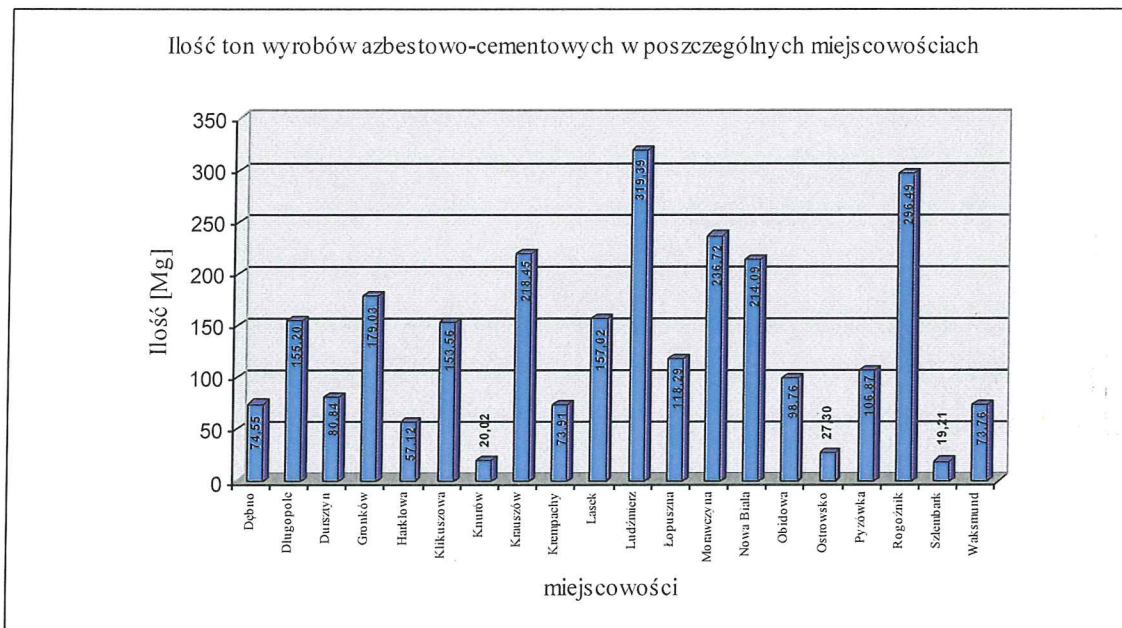
Rozkład procentowy ilości zinwentaryzowanych wyrobów azbestowo-cementowych w poszczególnych sołectwach.

Średnia ilość wyrobów azbestowych przypadająca na jednego mieszkańca w Gminie Nowy Targ wynosi ok. 0,11Mg, i jest wartością mniejszą niż średnia przypadająca dla woj. małopolskiego.

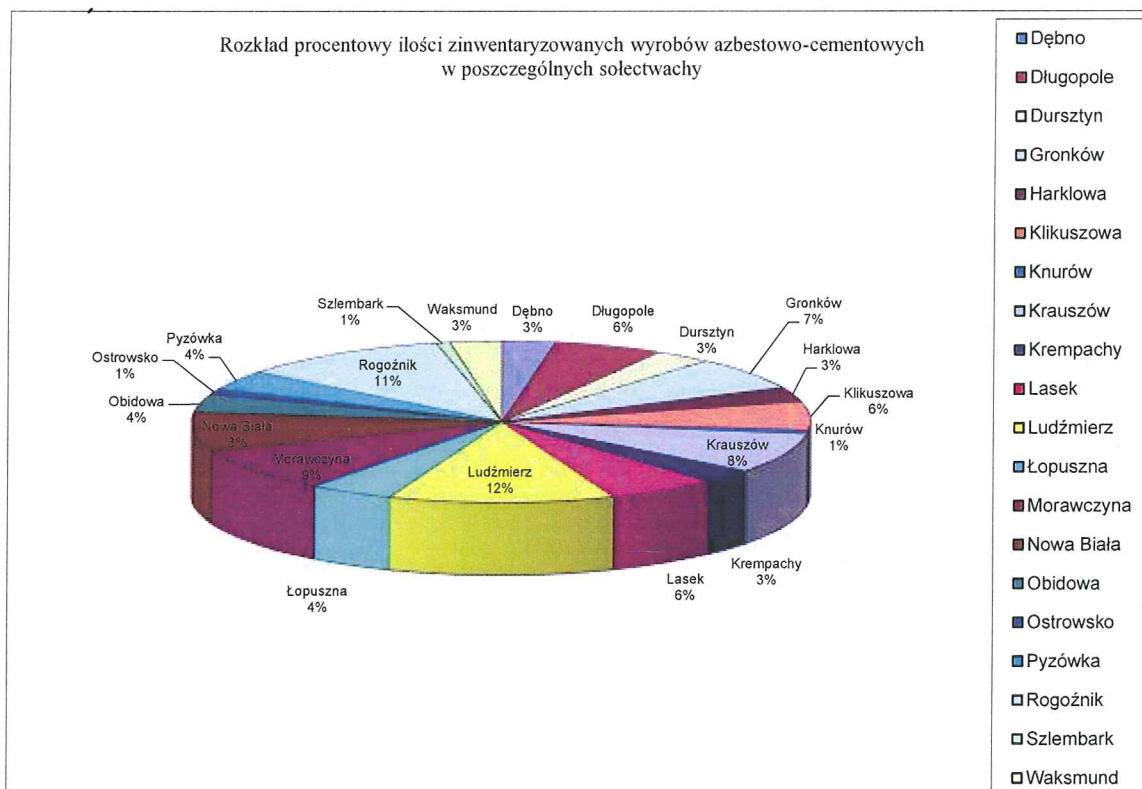
Dla lepszego zobrazowania ilości wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest na obszarze gminy Nowy Targ dokonano przeliczenia powierzchni wyrobów jaka przypada na 1 mieszkańca w poszczególnych miejscowościach gminy Nowy Targ.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

Ilość ton (Mg) wyrobów azbestowo-cementowych w poszczególnych miejscowościach.

Rozkład procentowy ilości zinwentaryzowanych wyrobów azbestowo-cementowych w poszczególnych miejscowościach gminy Nowy Targ.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

Na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji wyrobów azbestowych (eternitu) obliczono, że w Gminie Nowy Targ pozostało w użyciu jeszcze 2 678,05 Mg tych wyrobów.

8. Ocena stanu technicznego i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Nowy Targ (na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji).

Stan techniczny wyrobów zawierających azbest oszacowano na podstawie wizji lokalnej i oględzin obiektów. Możliwość bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest wykonano zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004r. (Dz.U.71 poz. 649). Według tego rozporządzenia wyróżniono następujące stopnie pilności:

- I stopień pilności,
- II stopień pilności,
- III stopień pilności,

Bezpieczne użytkowanie wyrobów z azbestem jest możliwe po stwierdzeniu braku widocznych uszkodzeń mogących stwarzać warunki dla emisji azbestu do środowiska. Wykorzystywanie wyrobów zawierających azbest w sposób umożliwiający emisję azbestu do środowiska jest niedopuszczalne. Właściciel wyrobów z azbestem sporządza ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów. Jeśli z oceny wynika, że wyroby z azbestem otrzymały stopień pilności I – należy bezzwłocznie przystąpić do organizowania ich usunięcia i zakończenia ich wykorzystywania. Jeśli z oceny wynika, że wyroby z azbestem otrzymały stopień pilności II – należy w czasie do 1 roku ponownie dokonać przeglądu i oceny stanu i możliwości dalszego bezpiecznego użytkowania. Jeśli z oceny wynika, że wyroby z azbestem otrzymały stopień pilności III – należy w czasie do 5 lat ponownie dokonać przeglądu i oceny stanu i możliwości dalszego bezpiecznego użytkowania.

W gminie występują wszystkie trzy stopnie pilności, z przewagą III stopnia pilności.

W I stopniu pilności znajdują się budynki w których płyty zawierające azbest są popękane oraz te odpady azbestowe, a dokładnie eternit już wcześniej zdjęty z dachów, uszczelniony folią i składowany na posesji. Pozostałe budynki zakwalifikowane do II i III stopnia pilności muszą oczekiwać w kolejce na usunięcie z terenu gminy ze względu na niewystarczające środki finansowe w budżecie gminy jak i u osób prywatnych. Na dzień dzisiejszy brak jest decyzji właścicieli budynków mieszkalnych w sprawie określenia terminu wymiany pokryć dachowych z płyt azbestowo-cementowych na pokrycie bezpieczne dla środowiska naturalnego.

Poniżej zaprezentowano udział procentowy poszczególnych stopni pilności wyrobów azbestowych z podziałem na sołectwa Gminy Nowy Targ.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

Lp.	Miejscowość	I stopień pilności	II stopień pilności	III stopień pilności
1.	Dębno	25,6%	21,5%	52,9%
2.	Długopole	25,3%	15,0%	59,7%
3.	Dursztyn	21,9%	22,0%	56,1%
4.	Gronków	16,7%	22,0%	61,3%
5.	Harkłowa	16,0%	23,0%	61,0%
6.	Klikuszowa	21,0%	8,0%	71,0%
7.	Knurów	31,0%	9,5%	59,5%
8.	Krauszów	26,0%	18,0%	56,0%
9.	Krempachy	10,9%	12,7%	76,4%
10.	Lasek Trute	15,9%	18,6%	65,5%
11.	Ludźmierz	15,7%	11,6%	72,7%
12.	Łopuszna	16,9%	21,3%	61,8%
13.	Morawczyzna	22,7%	12,6%	64,7%
14.	Nowa Biała	13,8%	19,0%	67,2%
15.	Obidowa	16,1%	22,8%	61,1%
16.	Ostrowsko	13,8%	11,5%	74,7%
17.	Pyzówka	21,5%	31,0%	47,5%
18.	Rogoźnik	22,1%	31,1%	46,8%
19.	Szlembark	15,3%	24,6%	60,1%
20.	Waksmund	15,0%	28,0%	57,0%
	Średnia dla Gminy Nowy Targ	19,16%	19,19%	61,65%

źródło: badania własne- inwentaryzacja w terenie

Przedstawiona charakterystyka jakościowo-ilościowa użytkowanych wyrobów azbestowych określa, że niezwłocznej wymianie lub naprawie wymaga 19,16% (I stopień pilności) użytkowanych wyrobów – eternitu. II stopień pilności usunięcia wyrobów zawierających azbest wynosi 19,19% użytkowników w Gminie Nowy Targ.

Największy stopień pilności w usunięciu wyrobów zawierających azbest jest w miejscowościach: Knurów, Krauszów i Dębno. Powinno się zadbać o szybkie usunięcie wyrobów zawierających azbest z tych miejscowości, gdyż tu jego największa ilość działa szkodliwie w postaci pyłu azbestowego na największą liczbę mieszkańców jak i osób przyjezdnych.

9. Określenie kosztów realizacji zadań inwestycyjnych związanych z wdrożeniem Programu.

Koszty usunięcia wyrobów azbestowych zostały oszacowane na podstawie informacji uzyskanych od specjalistycznych firm zajmujących się demontażem wyrobów zawierających azbest i transportem do miejsca utylizacji.

Na koszty likwidacji azbestu składają się następujące elementy:

- Demontaż wyrobów azbestowych z obiektów,
- Magazynowanie powstałych odpadów,
- Transport na trasie od miejsca wytworzenia do miejsca ostatecznej utylizacji (składowania)
- Składowanie odpadów niebezpiecznych – utylizacja

Z uzyskanych informacji wynika że całkowity koszt usunięcia wyrobów azbestowych – demontaż, transport, składowanie waha się w granicach 10 – 20 zł z m² wyrobów azbestowych. Koszty te są zróżnicowane w zależności od wysokości obiektu, rodzaju i ilości demontowanych elementów. Powyższe ceny obejmują wszystkie czynności związane z usuwaniem azbestu i mogą być negocjowane. W zależności od warunków lokalnych, są możliwe upusty w wysokości 20-25%.

Ceny za usunięcie wyrobów azbestowych są więc wysokie i wynikają z wielu przyczyn:

- uzyskania odpowiednich decyzji na prowadzenie działalności,
- zapewnienia ochrony osobistej dla pracowników oraz specjalistycznych narzędzi stosowanych podczas prac,
- szkoleniem pracowników,
- transport może być dokonany tylko przez firmę posiadającą odpowiednie zezwolenie,
- opłat za umieszczenie odpadu na składowisku,

Obecnie koszty samej utylizacji (wywozu i składowania) odpadów azbestowych na terenie Gminy Nowy Targ wynoszą około 400 zł brutto za Mg odpadu.

W związku z tym że gmina Nowy Targ jest dużą gminą i można liczyć na duży upust, do oszacowania kosztów usunięcia płyt azbestowo-cementowych z obiektów budownictwa jednorodzinnego przyjęto koszt usunięcia 1 m² przedmiotowych wyrobów w wysokości 10 zł/m².

Na terenie Gminy Nowy Targ zinwentaryzowano 243 458 m² płyt azbestowo-cementowych. W związku z tym roczny koszt usunięcia wyrobów azbestowych podczas realizacji Programu wyniesie 115 932 zł/rok.

Powyższe kwoty są jedynie szacunkiem. Kwoty te nie uwzględniają dodatkowych kosztów, jakie musi ponieść właściciel posesji w związku z usuwaniem azbestu - nowe pokrycie dachowe.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

10. Źródła pozyskiwania środków finansowych na usuwanie azbestu.

Rola samorządu terytorialnego, zmierzająca do pozyskiwania funduszy na wsparcie realizacji programu usuwania wyrobów azbestowych z terenu gminy Nowy Targ ma istotne znaczenie. Dla prywatnych właścicieli obiektów, usunięcie wyrobów zawierających azbest a następnie zakup i montaż nowych pokryć dachowych w większości przekracza ich możliwości finansowe.

„Program oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 – 2032” przewiduje następujące podstawowe instrumenty dofinansowania demontażu, transportu, i unieszkodliwiania usuniętych wyrobów zawierających azbest:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska w Krakowie,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego,
- Bank Ochrony Środowiska S.A.

1. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)
ul. Konstruktorska 3a, 02-673 Warszawa.

W Narodowym Funduszu są stosowane trzy formy dofinansowania:

- finansowanie pożyczkowe,
- finansowanie dotacyjne,
- finansowanie kapitałowe.

Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wsparcie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

2. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie
ul. Kanonicza 12, 31-002 Kraków.

Obecnie środki Wojewódzkiego Funduszu są przeznaczone na:

- przedsięwzięcia związane z gospodarką odpadami,
- koszty gospodarowania odpadami z wypadków,
- działania z zakresu zagospodarowania odpadów nielegalnie przemieszczanych,

Środki finansowe funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej mogą być przeznaczone tylko na zadania ujęte w planach gospodarki odpadami.

3. Bank Ochrony Środowiska - Oddział BOŚ w Krakowie
ul. Piłsudskiego 23, 31-110 Kraków.

Bank udziela preferencyjne kredyty we współpracy z NFOŚiGW w Warszawie oraz WFOŚiGW w Krakowie.

4. Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego

W ramach priorytetu 5 Oś Priorytetowa „Ochrona Środowiska” RPO przewidziano środki na dofinansowanie przedsięwzięć związanych z usuwaniem azbestu – projekty typu C.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

11. Harmonogram realizacji Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

Prawidłowy przebieg usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ powinien opierać się na następujących elementach:

- inwentaryzacji azbestu na terenie gminy (inwentaryzacja została przeprowadzona w ramach prac związanych z przygotowaniem niniejszego dokumentu),
- informacja do społeczeństwa oraz uzyskiwanie informacji na temat azbestu (komunikaty na stronach internetowych urzędu i na tablicach ogłoszeń),
- edukacja społeczeństwa (np. ulotki do mieszkańców),
- określenie warunków dofinansowania usuwania azbestu (Uchwała Rady Gminy),
- kontrola przebiegu usuwania azbestu z terenu gminy.

Harmonogram realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Nowy Targ do roku 2032.

Nazwa zadania	Narzędzia działania	Efekt	Termin realizacji
Edukacja mieszkańców	Przygotowanie i rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych poprzez prasę lokalną, stronę internetową gminy, spotkania w szkołach na temat szkodliwości azbestu, bezpiecznego postępowania z wyrobami azbestowymi oraz sposobach ich usuwania. Przekazania właścicielom nieruchomości informacji o obowiązku przeprowadzania kontroli stanu wyrobów zawierających azbest oraz sporządzania „oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania tych wyrobów”	Poprzez wzrost świadomości mieszkańców sprawniejsza realizacja Programu.	Na bieżąco do 2032 roku
Utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest oraz aktualizacja.	Inwentaryzacja azbestu i wyrobów zawierających azbest w obiektach. Wprowadzenie do Bazy Azbestowej oraz aktualizacja bazy danych.	Dostęp do informacji na temat wyrobów azbestowych w Gminie Nowy Targ.	Lipiec-sierpień 2011 i na bieżąco.
Demontaż i utylizacja odpadów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ.	Opracowanie i uruchomienie pomocy w usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Sporządzenie wniosków do realizacji. Usunięcie odpadów zawierających azbest	Likwidacja szkodliwego oddziaływania na środowisko.	Na bieżąco do 2032 roku.
Pozyskanie środków	Aplikacja wniosków do programów pomocowych: Regionalne Programy	Zwiększenie efektywności	Według potrzeb do

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

zewnątrznych na realizację Programu.	Operacyjne w ramach EU, NFOŚiGW, WFOŚiGW.	działania programu	2032 roku.
Monitoring realizacji Programu.	Prowadzenie aktualnej bazy ilości miejsc i ilości występujących wyrobów zawierających azbest, ilości miejsc odbioru odpadów zawierających azbest i ilości usuniętych odpadów w danym roku oraz narastająco.	Ustalenie stanu faktycznego ilości usuniętych odpadów oraz realizacji zadań.	Na bieżąco do 2032 roku.
Aktualizacja Programu.	Aktualizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy Nowy Targ do roku 2032.	Nowe możliwości aplikacyjne funduszy.	Według potrzeb.

12. Informacja o wyrobach i odpadach zawierających azbest – Baza Azbestowa.

Według etapu IV harmonogramu realizacji zadania pn. „Opracowania Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032” Gmina Nowy Targ była zobowiązana do wprowadzenia danych do Bazy Azbestowej. Dane te są na bieżąco aktualizowane.

Baza Azbestowa służy do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest. Jest dostępna dla osób uprawnionych, posiadających login i hasło.

Zbiory ogólnodostępne zawierają informacje o:

1. lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest,
2. firmach uprawnionych do wykonywania prac w kontakcie z azbestem i posiadających zezwolenie na transport odpadów zawierających azbest,
2. jednostkach wykonujących usługi w zakresie identyfikacji azbestu i oznaczania zawartości azbestu w wyrobach i w środowisku,
4. obowiązujących aktach prawnych.

13. Użytkowanie oraz unieszkodliwianie odpadów azbestowych – obowiązki właściciela oraz firmy wywozowej, wykaz firm i składowisk odpadów.

Obowiązki właściciela

Główne obowiązki właściciela narzucają dwa obowiązujące rozporządzenia, tj. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649) oraz Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 162, poz. 1089),

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

Koszty usuwania wyrobów zawierających azbest ciążyą na właścicielu nieruchomości, na terenie której się znajdują. Właściciel, zarządca lub użytkownik miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest, przesyła do organu administracji lokalnej (wójta) inwentaryzację zastosowanych wyrobów azbestowych i corocznie ją aktualizuje w terminie do 31 stycznia każdego roku. Dodatkowo wszelkie prace związane z usuwaniem i unieszkodliwianiem wyrobów azbestowych powinien zlecić firmie specjalistycznej, która posiada odpowiednie zezwolenie w zakresie gospodarki odpadami zawierającymi azbest.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz.U. z 2010r. Nr 162, Poz. 1089)

Rozporządzenie określa:

- wykorzystywanie azbestu lub wyrobów zawierających azbest dopuszcza się w użytkowanych instalacjach lub urządzeniach nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2032 r,
- właściciel, zarządca lub użytkownik wycofanych z użytkowania instalacji lub urządzeń zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest oczyszcza je poprzez usunięcie azbestu lub wyrobów zawierających azbest w sposób niestwarzający zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi,
- właściciel w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest, poddaje je przeglądom, w celu stwierdzenia obecności azbestu, i oznakowaniu.

W przypadku braku możliwości trwałego umieszczenia oznakowania na instalacji lub urządzeniu zawierającym azbest lub wyroby zawierające azbest, oznakowanie umieszcza się w widocznym miejscu w każdym pomieszczeniu, w którym taka instalacja lub urządzenie się znajduje, dodając ostrzeżenie "Pomieszczenie zawiera azbest",

- właściciel, zarządca lub użytkownik miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest, dokonuje inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest, poprzez sporządzenie spisu z natury. Osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami przedkładają informację odpowiednio wójtowi. Informacja podlega corocznej aktualizacji w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku.

Obowiązki firmy prowadzącej demontaż oraz wywóz odpadów azbestowych.

Obowiązki wykonawcy prac związanych z usuwaniem azbestu oraz postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest. Wykonawcy prac polegających na demontażu elementów azbestowych jako wytwórcy odpadów niebezpiecznych, przed przystąpieniem do wykonywania prac, zobowiązani są do:

- przeszkolenia przez uprawnioną instytucję zatrudnionych pracowników, osób kierujących lub nadzorujących prace polegające na zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu tych wyrobów oraz przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania;
- pracownicy zatrudnieni w narażeniu na azbest powinni być wyposażeni w odpowiednie do warunków pracy środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie ochronne;
- opracowania przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest. Plan prac zawiera informacje określone w obowiązujących przepisach;
- przed przystąpieniem do prac, wykonawca jest zobowiązany do zgłoszenia tego faktu właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy.

Wszystkie powstałe odpady azbestowe powinny być zdemontowane i przetransportowane zgodnie z obowiązującym prawem przez koncesjonowane firmy. Należy podkreślić, że odpady zawierające azbest nie nadają się do ponownego przetworzenia, a ich unieszkodliwienie polega na odpowiednim składowaniu przez uprawnione składowisko odpadów niebezpiecznych.

Po usunięciu, wyroby zawierające azbest stają się odpadami niebezpiecznymi i podlegają zasadom określonym w ustawie o odpadach oraz klasyfikacji zgodnie z katalogiem odpadów. Zgodnie z ustawą o odpadach wytwórcą odpadu niebezpiecznego jest wykonawca usługi, chyba że umowa stanowi inaczej. Obowiązkiem wytwórcy jest prowadzenie ewidencji odpadów, przy zastosowaniu następujących dokumentów:

- karty ewidencji odpadów,
- karty przekazania odpadu.

14. Czynniki mające wpływ na proces demontażu, utylizacji wyrobów azbestowych z terenu Gminy Nowy Targ.

Proces usuwania wyrobów azbestowych jest bardzo złożony i nie można przyjąć równomiernego realizowania Programu w terminie do 2032 r. Wpływ na realizację Programu i sprawny proces demontażu i utylizacji wyrobów azbestowych będą miały następujące czynniki:

- sytuacja finansowa mieszkańców - w znacznym stopniu wpływa na tempo zmiany pokrycia dachowego, a tym samym utylizację wyrobów z azbestem, można starać się rozwiązywać problem wyrobów azbestowych pośrednio – podejmując działania wpływające na rozwój Gminy i poprawę finansową mieszkańców (zaobserwowano zwiększenie wymiany pokryć dachowych po wprowadzeniu dopłat bezpośrednich dla rolników),
- zużycie wyrobu z azbestu - wraz z upływem czasu stan wyrobów zawierających azbest będzie ulegał stopniowemu pogorszeniu, spowodować to może kumulację powstawania odpadów azbestowych (eternitu) pod koniec realizacji Programu, tj. w latach 2025-2032.
- świadomość ekologiczna mieszkańców
- dobra znajomość zagrożeń związanych z użytkowaniem wyrobów azbestowych (zagrożenia włóknami azbestowymi) oraz procedur i zasad postępowania z tymi wyrobami może pozytywnie wpłynąć na przyspieszenie procesu utylizacji eternitu,
- rozbiórka lub zmiana sposobu użytkowania obiektów budowlanych – znaczna część wyrobów azbestowych zlokalizowana jest na zabudowaniach gospodarskich (stajniach, oborach, szopach itp.) co jest związane z prowadzeniem gospodarstwa rolnego. Zmiana sposobu użytkowania lub likwidacja produkcji rolnej będzie skutkować rozbiórką zabudowań związanych z tą działalnością.

15. System pomocy mieszkańcom w utylizacji azbestu.

Pomoc w utylizacji wyrobów azbestowych prowadzona jest wyłącznie przez Gminę Nowy Targ (obecnie powiat nowotarski nie prowadzi działań pomocowych). Gmina realizuje program dot. udzielania pomocy w utylizacji wyrobów azbestowych od 2008 roku.

Gmina Nowy Targ od 2008r. prowadzi pomoc w utylizacji wyrobów azbestowych – płyt azbestowo-cementowych tzw. eternitu. Jest to zgodnie z Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu działanie zmierzające do oczyszczenia terytorium gminy do roku 2032 z azbestu oraz wyrobów azbestowych.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

Wójt Gminy Nowy Targ zaczął udzielać przedmiotowej pomocy na podstawie rozporządzenia nr 35/2010 z dnia 31.03.2010r. dot. zasad wspierania przedsięwzięć związanych z usuwaniem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest z obiektów mieszkalnych i gospodarczych położonych na terenie Gminy Nowy Targ ze środków Budżetu Gminy.

Sprawozdanie z udzielonych dotacji przez Urząd Gminy w okresie 2008 - 2010 roku.

Rok	Ilość dofinansowań (gospodarstw)	Łączna kwota dofinansowania w PLN	Łączna ilość utylizowanych wyrobów z dofinansowania w Mg
2008	28	23 812,00	72,6
2009	19	16 000,00	50,0
2010	32	24 941,00	90,0
RAZEM	79	64 753,00	212,6

źródło: UG Nowy Targ

Sprawozdanie z udzielonych dotacji przez Urząd Gminy w okresie 2013 - 2016 roku.

2013	208	499 735,00	643,5
2014	121	318 023,00	355,0
2015	229	487 250,00	679,0
2016	188	377 564,00	496,0
RAZEM	746	1 682 572,00	2 173,5

źródło: UG Nowy Targ

W okresie 2008-2010 Urząd Gminy Nowy Targ pomógł w usunięciu łącznie 212,6 Mg wyrobów azbestowych za łączną kwotę 64 753 zł.

W okresie 2013-2016 Urząd Gminy Nowy Targ w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy pomógł w usunięciu łącznie 2173,5 Mg wyrobów azbestowych za łączną kwotę 1 682 572 zł.

Według bazy azbestowej obecnie na terenie Gminy Nowy Targ do unieszkodliwienia pozostało 1 566,39 Mg wyrobów zawierających azbest w następujących miejscowościach:

Dębno -24,27 Mg

Długopole – 109,16 Mg

Dursztyn – 33,06 Mg

Gronków – 116,04 Mg

Harkłowa – 37,87 Mg

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

Klikuszowa – 113,37 Mg
Knurów – 11,44 Mg
Krauszów – 116,53 Mg
Krempachy – 32,18 Mg
Lasek/Trute – 91,81 Mg
Ludźmierz – 130,35 Mg
Łopuszna – 60,12 Mg
Morawczyna – 173,94 Mg
Nowa Biała – 133,89 Mg
Obidowa – 60,56 Mg
Ostrowsko – 13,97 Mg
Pyzówka – 74,61 Mg
Rogoźnik – 191,27 Mg
Szlembark – 3,36 Mg
Waksmund - 38,59 Mg

Gmina Nowy Targ aktualnie prowadzi program udzielania pomocy w wywozie wyrobów azbestowych na składowisko odpadów. W związku z tym, żeby zapobiec zagrożeniom Gmina Nowy Targ w dalszym ciągu powinna uwzględniać w budżecie środki na pomoc mieszkańcom w utylizacji azbestu. Brak udzielania pomocy, będzie sprzyjać powstawaniu „dzikich” wysypisk, co w rezultacie zwiększy koszty ciążące na Gminie. Dlatego ważne jest, aby pomoc w utylizacji azbestu była udzielana na bieżąco – wg potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców.

Rada Gminy Nowy Targ uchwalając budżet Gminy Nowy Targ powinna uwzględnić stosowne środki na realizację Programu usuwania wyrobów azbestowych. Ustalana wysokość środków w budżecie powinna być uzależniona od napływających wniosków o pomoc oraz dostosowana do pozyskanych funduszy zewnętrznych.

16. Potrzeba edukacji ekologicznej.

Edukacja ekologiczna to koncepcja kształcenia i wychowania społeczeństwa w duchu poszanowania środowiska przyrodniczego zgodnie z hasłem „*myśleć globalnie, działać lokalnie*”. Powinna ona obejmować wszystkie grupy społeczeństwa – od dzieci, młodzieży, dorosłych do decydentów.

Doświadczenia wielu zachodnich państw wskazują, że tylko przy współdziałaniu mieszkańców można uzyskać zakładane efekty. Dlatego ważne jest zaangażowanie każdego mieszkańca gminy, a także turysty odwiedzającego rejon gminy w tą problematykę. Poprzedzone to musi być odpowiednim teoretycznym przygotowaniem społeczeństwa do planowanych działań, aby przyniosło pożądane efekty.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

Cel ekologiczny zakładający wykształcenie wśród mieszkańców nawyków kultury ekologicznej jest zgodny z założeniami Polityki Ekologicznej Państwa (PEP), która kładzie nacisk na włączanie i rozszerzanie współpracy, szczególnie instytucji publicznych z pozarządowymi organizacjami ekologicznymi, jak również włączenie organizacji pozarządowych, a tym samym społeczeństwa w procedury konsultowania ważnych dla środowiska przedsięwzięć i decyzji. Dlatego strategię realizacji celu zogniskowano wokół zagadnień:

- edukacja ekologiczna formalna (edukacja dzieci i młodzieży w systemie szkolnictwa)
- edukacja ekologiczna nieformalna (pozaszkolna)

Kształtowanie świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży jest ważnym zadaniem realizowanym w formalnym systemie kształcenia obejmującym wychowanie przedszkolne, szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne.

Zdecydowanie największy wpływ na poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa mają media co potwierdzają wyniki badań. Podkreślić należy, że istnieje ścisła zależność między wiedzą społeczeństwa z zakresu stanu środowiska i nastawieniem do działań na rzecz jego ochrony, a sposobem ukazywania problemów ekologicznych w mediach. Media przekazują wiedzę na temat funkcjonowania, znaczenia i zagrożeń przyrody, ale również informują na bieżąco o problemach i działaniach na rzecz ochrony środowiska.

Coraz większego znaczenia nabierają:

- tematyczne programy publicystyczne,
- filmy popularnonaukowe o tematyce środowiskowej
- reklama społeczna promująca działania przyjazne środowisku.

Współpraca w zakresie propagowania edukacji ekologicznej poprzez media powinna być realizowana we współpracy z innymi gminami powiatu i zaowocować cyklicznym ukazywaniem się artykułów w prasie lokalnej oraz programów telewizji lokalnej, audycji radiowych, w których przybliżałoby się mieszkańcom bieżące problemy i działania.

Ważną inicjatywą służącą komunikacji społecznej i informowaniu mieszkańców o podejmowanych przez władze gminy działaniach jest wykorzystanie możliwości jakie daje Internet. Tą drogą istnieje duża szansa dotarcia do młodzieży wśród której Internet jest najbardziej popularnym środkiem komunikacji. Również ze względu na rozwój i coraz szerszy dostęp dorosłych mieszkańców gminy do Internetu coraz większe znaczenie będą miały informacje i treści edukacyjne na stronach www oraz możliwość kontaktu i dyskusji drogą internetową.

17. Załączniki.

Załączniki do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest oraz do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010r. :

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

OCENA
stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

Adres miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

Rodzaj zabudowy¹⁾:

Numer działki ewidencyjnej²⁾:

Numer obrębu ewidencyjnego²⁾:

Nazwa, rodzaj wyrobu³⁾:

Ilość wyrobów⁴⁾:

Data sporządzenia poprzedniej oceny⁵⁾:

Grupa/ r	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
1	2	3	4
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1 000 kg/m ³)	25	
4	Pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wentylacji pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

V	Wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej		
21	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stale lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	5	
25	Nie użytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania objekty, urządzenia lub instalacje)	0	
SUMA PUNKTÓW OCENY			
STOPIEŃ PILNOŚCI			

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup, należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności: **Stopień pilności I** od 120 punktów wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrobów bezazbestowy) lub zabezpieczenie

Stopień pilności II od 95 do 115 punktów wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku

Stopień pilności III do 90 punktów wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat

.....
Oceniający
(nazwisko i imię)

.....
Właściciel/Zarządca
(podpis)

.....
(miejscowość, data) (adres lub pieczęć z adresem)

Objaśnienia:

¹⁾Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.

²⁾Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.

³⁾Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

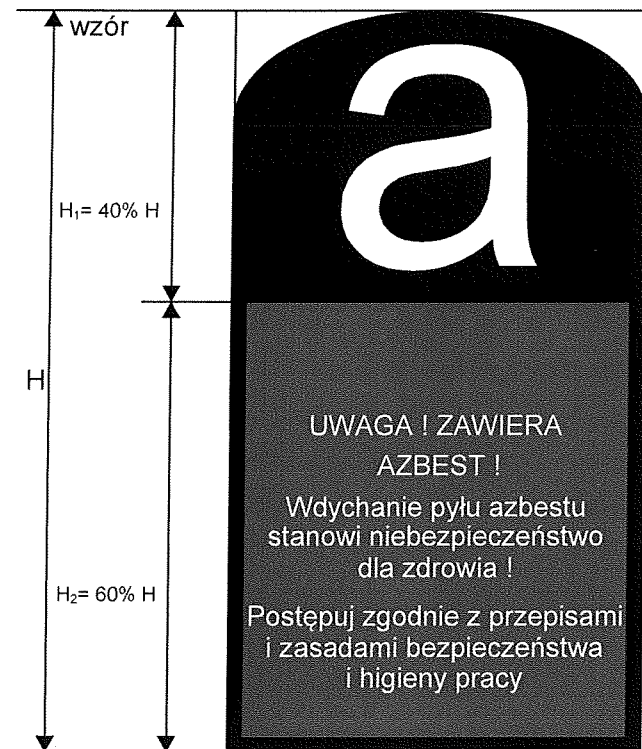
- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie.

⁴⁾Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m², m³, mb).

⁵⁾Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać „pierwsza ocena”.

- ZAŁĄCZNIK Nr 2

OZNAKOWANIA WYROBÓW, ODPADÓW I OPAKOWAŃ ZAWIERAJĄCYCH AZBEST LUB WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST, A TAKŻE MIEJSC ICH WYSTĘPOWANIA

Wszystkie wyroby zawierające azbest lub ich opakowania powinny być oznakowane w następujący sposób:

- oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno posiadać wymiary: co najmniej 5 cm wysokości (H) i 2,5 cm szerokości,
- oznakowanie powinno składać się z dwóch części: górnej ($h_1 = 40\% H$) zawierającej literę "a" w białym kolorze na czarnym tle, dolnej ($h_2 = 60\% H$) zawierającej wyraźny i czytelny napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle,
- jeśli wyrób zawiera krokidolit, zwrot "zawiera azbest" powinien być zastąpiony zwrotem "zawiera krokidolit/azbest niebieski".

Załącznik do rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska:

- Załącznik

INFORMACJA O RODZAJU, ILOŚCI I MIEJSCACH WYSTĘPOWANIA
SUBSTANCJI STWARZAJĄCYCH SZCZEGÓLNE ZAGROŻENIE DLA
ŚRODOWISKA

Gmina: Informacje za okres:

Powiat: określające stan na dzień:

Województwo:

Dział 1. Informacje dotyczące azbestu

Lp.	Nazwa wyrobu zawierającego azbest ¹⁾	Lokalizacja wyrobu zawierającego azbest (adres)	Jednostka miary	Ilość	Uwagi ²⁾

Objaśnienia:

1) Przy określaniu nazwy wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- * płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- * płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
- * rury i złącza azbestowo-cementowe,
- * izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- * wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- * przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- * szczeliwa azbestowe,
- * taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- * wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- * papier i tektura,
- * inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione.

2) Należy wskazać obiekt, w którym znajdują się wyroby zawierające azbest, oraz określić ich stan - stopień uszkodzenia wyrobów zawierających azbest.

Załącznik do rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest:

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

- ZAŁĄCZNIK Nr 3

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres²⁾
.....
2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres:
.....
3. Rodzaj zabudowy³⁾:
.....
4. Numer działki ewidencyjnej⁴⁾:
.....
5. Numer obrębu ewidencyjnego⁴⁾:
.....
6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁵⁾:
.....
7. Ilość posiadanych wyrobów⁶⁾:
.....
8. Stopień pilności⁷⁾:
.....
9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów⁸⁾:
a) nazwa i numer dokumentu:
b) data ostatniej aktualizacji:
10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów:
11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia⁶⁾:.....

.....
(podpis)

data

¹ Za wyrób zawierający azbest uznaje się każdy wyrób zawierający wagowo 0,1 % lub więcej azbestu.² Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.³ Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny.⁴ Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.⁵ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włók azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
- drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać jakie.

⁶ Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m2, m3, m.b., km).⁷ Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr 162, poz. 1089).⁸ Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowy Targ do roku 2032.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
mgr Wiesław Parzygna

Strona 47